

quick scan flora en fauna

Tolhuislaan te Den Dolder

LBP|SIGHT

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

23 februari 2013

projectnummer: 13003

quick scan flora en fauna

Tolhuislaan te Den Dolder

In opdracht van:

LBP|SIGHT

contactpersoon:

mevrouw M.I. Huizer MSc

23 februari 2013

aanvullingen: 12 februari 2014,

6 november 2014 en

16 januari 2015

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

Haico van der Burgt

Fruittelerserf 43

6846 AC Arnhem

T 026-8446525

M 06-12971680

E haico@ecoquickscan.nl

I www.ecoquickscan.nl

wijze van citeren: Burgt, H.H.J. van der, Quick scan flora en fauna Tolhuislaan te Den Dolder. *ECOquickscan*, ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap, Arnhem, 2013.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
1.1	AANLEIDING	1
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN	2
2	WETTELIJK KADER	3
2.1	GEBIEDSBESCHERMING	3
2.2	SOORTBESCHERMING	3
3	TOETSING	5
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
3.2	BESCHERMDE GEBIEDEN	5
3.3	VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN	7
4	CONCLUSIE	13
4.1	GEBIEDSBESCHERMING	13
4.2	SOORTENBESCHERMING	13
4.3	CONSEQUENTIES	14
4.4	AANBEVELINGEN	15
	BIJLAGE	
1	LITERATUURLIJST	

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In Den Dolder (gemeente Zeist, provincie Utrecht) is op een braakliggend terrein de bouw van 42 woningen beoogd. Aan ecologisch adviesbureau *ECOquickscan* is gevraagd te beoordelen of deze activiteit effect heeft op de flora en fauna op en rond de locatie. De voorliggende rapportage beschrijft de effecten op de aanwezige flora en fauna en geeft inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze locatie.

globale ligging en indrukken van het plangebied: de bestaande bebouwing aan de Tolhuislaan (rechtsboven), de schrale vegetatie met op de achtergrond ruigte van brem en braam (midden rechts), de beplanting langs het spoor (linksonder) en een overzicht van het plangebied (rechtsonder) (foto's: 13 februari 2013; luchtfoto: Google Earth)

Voor de ruimtelijke ingreep mag plaatsvinden moet er eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. Er zal bij deze activiteit rekening gehouden moeten worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het plangebied zal beoordeeld worden op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied aan de Tolhuislaan ligt in de bebouwde kom van Den Dolder. Het dorp Den Dolder ligt in een bosrijke omgeving; woonwijken hebben veelal een groen karakter en rondom het dorp liggen aaneengesloten bossen. Aansluitend aan het plangebied ligt een groene, bosrijke woonwijk met bosjes, (grote) tuinen en openbaar groen in de vorm van bosrestanten.

De locatie zelf betreft een braakliggend terrein met aan de noordzijde het spoortraject Utrecht – Amersfoort. Aan de oostzijde ligt de Tolhuislaan en aan de zuidzijde tuinen van woningen die gelegen zijn aan de Paltzerweg. De westzijde van het plangebied grenst aan een bosstrook. Deze bosstrook loopt door aan de noordzijde van het spoor. Ter hoogte van het plangebied ligt ten noorden van het spoor een sportcomplex met verlichte kunstgrasvelden.

Binnen het plangebied zijn geen gebouwen en bomen aanwezig. Langs het spoor staan wel enkele coniferen en andere heesters. Op het braakliggende terrein is veel opschot aanwezig van jonge boompjes. Daarnaast is langs de randen op enkele locaties braamstruweel aanwezig. Het grootste deel van het plangebied bestaat uit een heischrale, open vegetatie.

de beoogde inrichting van het plangebied

Binnen het plangebied is de bouw van 42 woningen beoogd. Ten behoeve van de bouw van de woningen zal alle aanwezige vegetatie worden verwijderd. Langs het spoor zal, in het kader van dit project, een geluidsscherm worden neergezet.

2 WETTELIJK KADER

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen.

Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitatten en de habitatten van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 SOORTBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfsplaatsen van deze soorten worden aangetast;
- beschermingscategorie 2:
Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;
- beschermingscategorie 3:
De soorten uit deze categorie zijn in de Flora- en faunawet ingedeeld in twee groepen; de zogenaamde 'Bijlage 1-soorten' (uit het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten') en 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn'. Het belangrijkste verschil is dat voor de 'Bijlage 1-soorten' een ontheffing te verkrijgen is in het kader van een ruimtelijke ingreep.
Voor 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn' geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Economische Zaken.

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een veldverkenning, zullen uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Vervolgens zullen voor alle (mogelijke) aanwezige beschermde soorten de effecten en eventuele gevolgen voor de beoogde ingreep beschreven worden.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992), de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, 1997) en op websites gepubliceerde verspreidingsgegevens van bijvoorbeeld Particulieren Gegevensbeherende Organisaties (RAVON, Zoogdierverseniging, etc.). Deze bronnen vermelden betrouwbare soortgegevens op basis van uurhokken (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het zeer globale gegevens betreft.

Op 13 februari 2013 heeft er een veldverkenning plaatsgevonden. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid van het plangebied en haar omgeving voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; zowel het tijdstip (buiten het groeiseizoen van planten en deels buiten het actieve seizoen van diverse diergroepen) als het eenmalige karakter zijn hiervoor niet toereikend.

3.2 BESCHERMDE GEBIEDEN

natuurbeschermingswet

Het plangebied te Den Dolder ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied ligt op ongeveer 5,8 km afstand en betreft het Beschermd natuurmonument 'Horneboegse Heide'. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op ruim 7 km afstand en betreft het Vogel- en Habitatrichtlijngebied 'Oostelijke Vechtplassen'. De beoogde plannen hebben betrekking op een braakliggend terrein in de bebouwde kom. Gezien de grote afstand en tussenliggende elementen is een relatie met de beschermde gebieden afwezig. Negatieve effecten op het Beschermd natuurmonument 'Horneboegse Heide' en Natura 2000 gebied 'Oostelijke Vechtplassen' zijn dan ook uit te sluiten.

ecologische hoofdstructuur

Het plangebied ligt grotendeels (uitgezonderd 5 meter geluidsscherm) buiten de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het plangebied grenst aan de westzijde wel tegen de contouren van de EHS (zie afbeelding). De EHS grenzend aan het plangebied bestaat uit een klein bosperceel dat is ingesloten door woningen (en bedrijven) langs de Paltzerweg, de drukke spoorverbinding Utrecht - Amersfoort en het plangebied. Zowel ten noorden als ten zuiden van het bosperceel liggen (bos)percelen die ook zijn aangewezen als EHS. Gezien de barrières tussen het, tegen het plangebied gelegen, ingesloten deel van de

EHS en delen van de EHS ten noorden en zuiden hiervan, is het kleine bosperceel (EHS) allen geschikt/waardevol voor een beperkte groep soorten. Het gaat hierbij met name om vliegende soorten (vogels, vleermuizen en insecten), soorten met een (zeer) klein territo-

rium en soorten die zich aangepast hebben aan een meer stedelijke omgeving (bijvoorbeeld egels).

ligging van de EHS (groen) ten opzichte van het plangebied (geel)

Effecten op de EHS kunnen het gevolg zijn van ruimtelijke ingrepen binnen en buiten de EHS; ofwel directe en indirecte effecten op de EHS. In het kader van het project aan de Tolhuislaan te Den Dolder dienen zowel directe als indirecte effecten getoetst te worden. De ruimtelijke ontwikkeling vindt voor het grootste deel plaats buiten de EHS (indirecte effecten), maar ook binnen de EHS (directe effecten) is een kleine ingreep beoogd. Ten behoeve van het project wordt parallel aan de spoorwegverbinding Utrecht - Amersfoort een geluidsscherm geplaatst. Dit geluidsscherm loopt, om voldoende effectief te zijn voor de beoogde ontwikkeling, 5 meter door in de EHS.

nee, tenzij

De EHS wordt beschermd via het 'nee, tenzij'-regime. Dit houdt in dat ruimtelijke ingrepen in de EHS met een negatief effect op de kwaliteit van de natuur of het functioneren van de EHS in principe niet zijn toegestaan. Onder voorwaarden kan hiervan worden afgeweken. Nieuwe (planologische) ontwikkelingen zijn in principe niet mogelijk binnen de EHS wanneer ze een significant negatief effect hebben op het functioneren van de EHS. De initiatiefnemer van een ontwikkeling moet bij het nee, tenzij-regime de onderbouwing leveren. Om een zorgvuldige beoordeling te kunnen maken zal de initiatiefnemer de effecten van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling op de te beschermen, te ontwikkelen en te behouden factoren moeten specificeren. Het gaat daarbij om de 'wezenlijke waarden en kenmerken' van het desbetreffende gebied.

directe effecten

Het beoogde plan voorziet in de realisatie van 5 meter geluidsscherm, aansluitend op het plangebied, in de EHS. Het beoogde geluidsscherm komt parallel aan de spoorwegverbinding Utrecht - Amersfoort te staan. In de huidige situatie vormt deze spoorwegverbinding reeds een grote barrière voor een groot aantal soorten. Soorten die in de huidige situatie al geen gebruik kunnen maken van de, tegen het plangebied gelegen, EHS. De

EHS op deze locatie is in de huidige situatie met name geschikt voor vliegende soorten (vogels, vleermuizen en insecten), soorten met een (zeer) klein territorium en soorten die zich aangepast hebben aan een meer stedelijke omgeving (bijvoorbeeld egels). Deze soorten zullen als gevolg van de realisatie van 5 meter geluidsscherm geen of nagenoeg geen effect ondervinden. Het verlies aan oppervlakte is minimaal en extra barrière werking als gevolg van het geluidsscherm is nihil/verwaarloosbaar. De aantasting van de EHS is dan ook zeer beperkt en zeker niet significant.

indirecte effecten

De huidige bestemming van het terrein betreft 'kantoren, bedrijven en wonen'. Aangezien de huidige bestemming en toekomstige bestemming van het plangebied nauwelijks wijzigt als het gaat om de impact op de EHS, zijn er geen (extra) negatieve effecten te verwachten op de EHS. Daarnaast geldt ook voor de toetsing aan de indirecte effecten dat het kleine bosperceel (EHS) allen geschikt/waardevol is voor een beperkte groep soorten (zie ook directe effecten).

conclusie

De beoogde ingreep in de EHS is zeer kleinschalig en effecten, zowel directe als indirecte effecten, zijn zeer beperkt/verwaarloosbaar (ten opzichte van de huidige situatie). De aantasting is zeker niet significant.

3.3 VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de activiteit sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde activiteit kan biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

vaatplanten

Binnen het plangebied is een heischrale vegetatie aanwezig met grassen, teunisbloem (*Oenothera spec.*), brem (*Cytisus scoparius*), struikhei (*Calluna vulgaris*) en stekelbrem (*Genista anglica*). Daarnaast is er opslag van boompjes aanwezig; voornamelijk grove den (*Pinus sylvestris*) en ruwe berk (*Betula pendula*). Aan de randen is struweel aanwezig van gewone braam (*Rubus fruticosus*). Op basis van het aangetroffen habitat kan de aanwezigheid van licht beschermde soorten, zoals het grasklokje (*Campanula rotundifolia*), niet worden uitgesloten. Voor soorten, die onder het eerste, lichte, beschermingsregime van de Flora- en faunawet vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste groeiplaatsen.

Meer strikt beschermde soorten worden op basis van beschikbare verspreidingsgegevens en de aanwezige habitats niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992) komen in de omgeving van het plangebied soorten als egel (*Erinaceus europaeus*), dwergspitsmuis (*Sorex minutus*), huisspitsmuis (*Crocidura russula*), mol (*Talpa europea*), vos (*Vulpes vulpes*), hermelijn (*Mustela erminea*), bunzing (*Mustela putorius*), wezel (*Mustela nivalis*), ree (*Capreolus capreolus*), woelrat (*Arvicola terrestris*), rosse woelmuis

(Clethrionomys glareolus), aardmuis (Microtus agrestis), veldmuis (Microtus arvalis), dwergmuis (Micromys minutus), bosmuis (Apodemus sylvaticus), haas (Lepus europeus), konijn (Oryctolagus cuniculus) en de meer strikt beschermde soorten eekhoorn (Sciurus vulgaris), steenmarter (Martes foina), boommarter (Martes martes) en das (Meles meles) voor.

Binnen het plangebied, gelegen in de bebouwde kom, is een heischrale vegetatie aanwezig met opslag van boompjes en braamstruweel. Daarnaast is de locatie gelegen in een bosrijke, groene omgeving. Daarom zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten als egel, kleine marterachtige, konijn, (spits)muizen en mol niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste, lichte, beschermingsregime van de Flora- en faunawet vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

das

De das komt voornamelijk voor op de overgang van bos en landbouwgrond en in gebieden met veel landschappelijke elementen zoals houtwallen, singels en kleine bosjes. In bosrijke gebieden komt de soort slechts in lage dichtheden voor. Het plangebied is gelegen in een bebouwde, groene, omgeving met veel wegen. Het groen van de tuinen en de bosstroken tussen de woningen doet de wijk ervaren als een woonwijk in het bos, maar vormt door de verschillende wegen en erfafscheidingen veel hindernissen voor een soort als de das (versnippering). Daarnaast wordt het plangebied door omwonenden veelvuldig gebruikt om de hond uit te laten (verstoring). Binnen het plangebied zijn geen sporen, zoals burchten, wissels, mestputjes en/of prenten, aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van de das in en in de omgeving van het plangebied. Verwacht wordt dan ook niet dat de das gebruik maakt van het plangebied als onderdeel van het leefgebied. Negatieve effecten op de das worden door de beoogde plannen dan ook niet verwacht.

eekhoorn, boommarter en steenmarter

De eekhoorn en boommarter zijn echte bosbewoners en de steenmarter komt meer voor in cultuurlandschappen en binnenstedelijk gebied. Ondanks dat de eekhoorn en boommarter echte bosbewoners zijn komen beide soorten ook dicht op menselijke bewoning voor. Aangezien alle drie de soorten voor hun verblijfplaats afhankelijk zijn van bomen en/of gebouwen (steenmarter), en deze ontbreken in het plangebied, is het voorkomen van de soorten in het plangebied niet waarschijnlijk.

De soorten kunnen wel in de nabije omgeving van het plangebied voorkomen. Dikke bomen met grote holtes (boom- en steenmarter), nesten van de eekhoorn en/of andere sporen zijn tijdens de veldverkenning in de nabije omgeving echter niet waargenomen. Aangezien de soorten ook in de nabijheid van menselijke bewoning voorkomen en leefgebied van deze soorten niet wordt aangetast met de beoogde plannen zijn negatieve effecten op de eekhoorn, boommarter en steenmarter niet te verwachten.

Andere meer strikt beschermde soorten worden op basis van beschikbare verspreidingsgegevens en de aanwezige biotopen niet verwacht.

vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, 1997) komen in de omgeving van het plangebied gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus), ruige dwergvleermuis (Pipistrellus nathusii), baardvleermuis (Myotis mystacinus), franjestaart (Myotis nattereri), gewone grootoorvleermuis (Plecotus auritus),

laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*) voor.

Op basis van hun verblijfplaats zijn vleermuizen te verdelen in twee groepen namelijk: gebouwbewoners en boombewoners (er zijn ook soorten die van beide elementen gebruik maken). Aangezien binnen het plangebied geen gebouwen en bomen aanwezig zijn is de aanwezigheid vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen uit te sluiten.

Aan de zuid- en westzijde van het plangebied is tot op de plangrens opgaande beplanting aanwezig. Ook langs het spoor staat beplanting. Deze opgaande beplanting kan door vleermuizen gebruikt worden als vaste vliegroute tussen verblijfplaats en foerageergebied. Daarnaast zal door de komst van straten en woningen de verlichting in het plangebied toenemen (huidige situatie onverlicht). Vleermuizen ervaren verlichting op vliegroutes doorgaans als versturend en zullen verlichte delen mijden. Vleermuizen gebruiken vaste vliegroutes doorgaans jarenlang en het behoud van deze vliegroutes kan cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. Negatieve effecten op vaste vliegroutes van vleermuizen zijn op basis van de beoogde plannen dan ook niet uit te sluiten.

vogels

Tijdens het veldbezoek zijn vogels waargenomen zoals merel (*Turdus merula*), koolmees (*Parus major*), pimpelmees (*Parus caeruleus*), houtduif (*Columba palumbus*), staartmees (*Aegithalos caudatus*), kraai (*Corvus corone*) en boomklever (*Sitta europaea*). Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is (actieve broedplaatsen).

jaarrond beschermde vogels

Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen) het gehele jaar door beschermd. Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil);
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus);
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: grote gele kwikstaart, ooievaar, kerkuil, oehoe en slechtvalk);
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespandief, zwarte wouw en ransuil).

Binnen het plangebied zelf zijn geen gebouwen en/of bomen aanwezig. De beoogde bebouwing komt echter wel tegen een bos te liggen. In een boom direct tegen het plangebied is een groot nest waargenomen. Het nest kan, op basis van de aanwezige biotopen, gebruikt worden door een jaarrond beschermde soort, zoals sperwer of ransuil. Negatieve effecten zijn door de bouw van woningen kort op een nestlocatie niet uit te sluiten.

niet jaarrond beschermde vogels

Naast de voorstaande vier categorieën is er nog een vijfde categorie (beschermde) vogels. Deze vogels beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze vogels (en hun broedplaatsen) zijn in principe buiten het broedseizoen niet beschermd. Alleen als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen zijn deze soorten wel jaarrond beschermd.

Binnen of direct grenzend aan het plangebied is de aanwezigheid van broedplaatsen van vogels uit de vijfde categorie niet uit te sluiten. Aangezien in de omgeving voldoende alternatieve broedplaatsen aanwezig zijn voor deze categorie vogels zijn er geen omstandigheden aanwezig om deze vogels jaarrond te beschermen. Negatieve effecten op vogels uit de vijfde categorie worden dan ook niet verwacht indien rekening gehouden wordt met het broedseizoen (actieve broedplaatsen).

amfibieën

RAVON verzamelt verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen (www.ravon.nl). Volgens RAVON komen in de omgeving van het plangebied amfibieën zoals bruine kikker (*Rana temporaria*), gewone pad (*Bufo bufo*), bastaardkikker (*Rana klepton esculenta*), kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*), meerkikker (*Rana ridibunda*) en de meer strikt beschermde soorten kamsalamander (*Triturus cristatus*) en poelkikker (*Rana lessonae*) voor.

Binnen en in de omgeving van het plangebied zijn geen watervoerende elementen aanwezig. Hierdoor is het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van meer strikt beschermde amfibieënsoorten uit te sluiten. Algemene soorten, zoals bruine kikker en gewone pad, die na de metamorfose op het land naar voedsel gaan zoeken, zijn, gezien de binnen het plangebied gelegen biotopen, niet uit te sluiten. Deze soorten kunnen grote afstanden afleggen. Het is mogelijk dat algemene soorten in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn, omdat de dieren op het land overwinteren. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

reptielen

Volgens RAVON zijn de zandhagedis (*Lacerta agilis*), ringslang (*Natrix natrix*), levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) en hazelworm (*Anguis fragilis*) in de omgeving waargenomen. De meeste reptielensoorten houden zich met name op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijv. heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Een uitzondering wordt gevormd door de ringslang; deze soort is meer gebonden aan water en zal waarschijnlijk niet voorkomen in het plangebied. Gezien het aanwezige habitat in het plangebied (heischrale, open vegetatie) en de bossen en bostuinen tegen het plangebied is de aanwezigheid van reptielen in het plangebied niet uit te sluiten. Reptielen gebruiken bossen als schuilgelegenheid, maar hebben de heischrale, open vegetatie nodig om op te warmen en te foerageren. Ook spoortrajecten worden gebruikt door reptielen. Negatieve effecten op het leefgebied van reptielen zijn dan ook niet uit te sluiten.

vissen

Binnen het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig, waardoor de aanwezigheid van vissen kan worden uitgesloten.

insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Dergelijke biotopen komen niet voldoende maten in het plangebied voor. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de biotopen.

4 CONCLUSIE

Het plangebied aan de Tolhuislaan te Den Dolder betreft een braakliggend terrein in een groene, bosrijke woonwijk waarop de bouw van 42 woningen is beoogd.

13

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben de beschermde gebieden. Het plangebied te Den Dolder ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Gebiedsbescherming in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is op deze locatie niet aan de orde.

ecologische hoofdstructuur

Het plangebied ligt wel tegen de contouren van de EHS aan. De beoogde ruimtelijke ontwikkeling vindt voor het grootste deel plaats buiten de EHS (indirecte effecten), maar ook binnen de EHS (directe effecten) is een kleine ingreep beoogd. Ten behoeve van het project wordt parallel aan de spoorwegverbinding Utrecht - Amersfoort een geluidsscherm geplaatst. Dit geluidsscherm loopt, om voldoende effectief te zijn voor de beoogde ontwikkeling, 5 meter door in de EHS.

De EHS op deze locatie is in de huidige situatie met name geschikt voor vliegende soorten (vogels, vleermuizen en insecten), soorten met een (zeer) klein territorium en soorten die zich aangepast hebben aan een meer stedelijke omgeving (bijvoorbeeld egels). Deze soorten zullen als gevolg van de realisatie van 5 meter geluidsscherm in de EHS geen of nagenoeg geen effect ondervinden. Het verlies aan oppervlakte is minimaal en extra barrière werking als gevolg van het geluidsscherm is nihil/verwaarloosbaar. Aangezien de huidige bestemming (kantoren, bedrijven en wonen) en toekomstige bestemming van het plangebied nauwelijks wijzigt, als het gaat om de impact op de EHS, zijn er ook op dit punt geen negatieve effecten te verwachten op de EHS.

Gezien het voorstaande is de beoogde ingreep in de EHS zeer kleinschalig en zijn effecten, zowel directe als indirecte effecten, zeer beperkt/verwaarloosbaar (ten opzichte van de huidige situatie). De aantasting is zeker niet significant.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

De meeste van deze soorten zijn beschermd en vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten zijn meer strikt beschermde soorten, soorten waarvoor bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffingplicht in het kader van de Flora- en faunawet geldt. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en de biotoopeisen van individuele diersoorten zijn jaarrond beschermde vogels, reptielen en vleermuizen (vaste vliegroutes) niet uit te sluiten binnen het plangebied.

4.3 CONSEQUENTIES

De verkennende quick scan flora en fauna kan, op basis van het eenmalige veldbezoek, de aanwezigheid van alle mogelijk voorkomende ontheffingsplichtige soorten niet op voorhand uitsluiten. Daarom moet nader onderzoek gedaan worden naar:

- vleermuizen, vliegroutes alle soorten (tabel 3; Flora- en faunawet en bijlage IV van de Habitatrichtlijn), onderzoeksperiode: half april tot half augustus, waarvan minimaal eenmaal in het kraamseizoen (half mei tot half juli);
- jaarrond beschermde vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen, onderzoeksperiode: half maart tot eind juni;
- levendbarende hagedis (tabel 2; Flora- en faunawet), zandhagedis (tabel 3; Flora- en faunawet en bijlage IV van de Habitatrichtlijn) en hazelworm (tabel 3; Flora- en faunawet en bijlage 1 AMvB), onderzoeksperiode: alle reptielen zijn, afhankelijk van de weersomstandigheden in het voorjaar en najaar, te onderzoeken van begin april tot half mei en van half augustus tot half september.

Het gebruik van het plangebied door deze soorten kan door middel van nader onderzoek in beeld worden gebracht zodat het werkelijke effect van de ingreep op (het leefgebied van) daadwerkelijk aanwezige soorten kan worden bepaald. Pas dan kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. Bij een dergelijke ontheffing worden vaak mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Verder is er een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen van vogels mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. De start van werkzaamheden tijdens deze periode zouden kunnen leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.
- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in voorjaar, zomer en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren.

4.4 AANBEVELINGEN

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet zijn er ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen;
- er kunnen neststenen worden aangebracht ten behoeve van gierzwaluwen en huis-mussen op >2,5 meter hoogte in de muur, of bij een steile dakvorm als dakpannen. Deze beschermde soorten verliezen steeds meer nestmogelijkheden. De huidige bebouwing is voor deze soorten niet geschikt;
- het planten van bomen en struvelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheems bes- en bloemdragende struiken en planten.

BIJLAGE 1: LITERATUURLIJST

Bos, F., e.a., De Vlinderstichting, De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming – Nederlandse Fauna 7, Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2006.

Broekhuizen, S., e.a., Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1992.

Kaper, A. en G. Müskens, Steenmarters in en om het huis, Stichting Landschapbeheer Gelderland, 2006.

Limpens, H.J.G.A., e.a., Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1997.

Meijden, R. van der, Heukels' flora van Nederland, 23^e druk, uitgeverij Wolters Noordhof, Groningen, 2005.

Websites:

www.ravon.nl

www.provincie-utrecht.nl

www.rijksoverheid.nl

www.telmee.nl

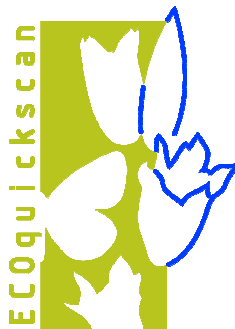
www.zoogdieratlas.nl

www.waarneming.nl

nader onderzoek flora en fauna

Tolhuislaan te Den Dolder

LBP|SIGHT

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

26 juli 2013

projectnummer: 13020

nader onderzoek flora en fauna

Tolhuislaan te Den Dolder

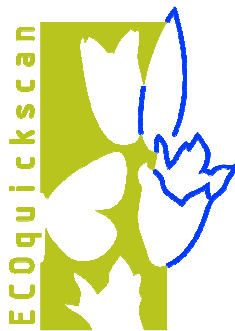
In opdracht van:

LBP|SIGHT

contactpersoon:

mevrouw M.I. Huizer MSc

26 juli 2013

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

Haico van der Burgt

Fruittelerserf 43

6846 AC Arnhem

T 026-8446525

M 06-12971680

E haico@ecoquickscan.nl

I www.ecoquickscan.nl

wijze van citeren: Burgt, H.H.J. van der, Nader onderzoek flora en fauna Tolhuislaan te Den Dolder. *ECOquickscan*, ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap, Arnhem, 2013.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
1.1	AANLEIDING	1
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN	1
1.3	LEESWIJZER	2
2	ONDERZOEKSMETHODIEK	3
2.1	VLEERMUIZEN	3
2.2	JAARROND BESCHERMDE VOGELS	4
2.3	REPTIELEN	4
3	RESULTATEN	5
3.1	VLEERMUIZEN	5
3.2	JAARROND BESCHERMDE VOGELS	5
3.3	REPTIELEN	5
4	CONCLUSIE	7
4.1	BESCHERMDE SOORTEN	7
4.1.1	vleermuizen	7
4.2	CONSEQUENTIES	7
	BIJLAGEN	
1	LITERATUURLIJST	
2	GEBIEDSFUNCTIES VOOR VLEERMUIZEN	

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In Den Dolder (gemeente Zeist, provincie Utrecht) is op een braakliggend terrein de bouw van 42 woningen beoogd. In het kader van de voorstaande beoogde ontwikkelingen heeft LBP|SIGHT, op basis van een eerder uitgevoerde quick scan flora en fauna (Burgt, 2013), aan ecologische adviesbureau *ECOquickscan* verzocht een nader onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van vleermuizen (vliegroutes), jaarrond beschermde vogels en reptielen. In het voorliggende rapport worden de resultaten en conclusies van dit onderzoek weergegeven.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied aan de Tolhuislaan ligt in de bebouwde kom van Den Dolder. Het dorp Den Dolder ligt in een bosrijke omgeving; woonwijken hebben veelal een groen karakter en rondom het dorp liggen aaneengesloten bossen. Aansluitend aan het plangebied ligt een groene, bosrijke woonwijk met bosjes, (grote) tuinen en openbaar groen in de vorm van bosrestanten.

globale ligging en indrukken van het plangebied: de bestaande bebouwing aan de Tolhuislaan (rechtsboven), de schrale vegetatie met op de achtergrond ruigte van brem en braam (midden rechts), de beplanting langs het spoor (linksonder) en een overzicht van het plangebied (rechtsonder) (luchtfoto: Google Earth)

De locatie zelf betreft een braakliggend terrein met aan de noordzijde het spoortraject Utrecht – Amersfoort. Aan de oostzijde ligt de Tolhuislaan en aan de zuidzijde tuinen van woningen die gelegen zijn aan de Paltzerweg. De westzijde van het plangebied grenst aan een bosstrook. Deze bosstrook loopt door aan de noordzijde van het spoor. Ter hoogte van het plangebied ligt ten noorden van het spoor een sportcomplex met verlichte kunstgrasvelden.

Binnen het plangebied zijn geen gebouwen en bomen aanwezig. Langs het spoor staan wel enkele coniferen en andere heesters. Op het braakliggende terrein is veel opschot aanwezig van jonge boompjes. Daarnaast is langs de randen op enkele locaties braamstruweel aanwezig. Het grootste deel van het plangebied bestaat uit een heischrale, open vegetatie.

de beoogde inrichting van het plangebied

Binnen het plangebied is de bouw van 42 woningen beoogd. Ten behoeve van de bouw zal alle aanwezige vegetatie worden verwijderd.

1.3 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de toegepaste onderzoeksmethode(s). De resultaten van het onderzoek komen aan bod in hoofdstuk 3. In de conclusies, beschreven in hoofdstuk 4, wordt duidelijk wat de consequenties zijn naar aanleiding van het onderzoek.

2 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het inventariseren van flora en fauna gebeurt, indien beschikbaar en toepasbaar, aan de hand van protocollen of 'vaste' inventarisatiemethodes. Deze methodes leiden vaak tot een goed beeld van de te onderzoeken soort of soortgroep in het plangebied. Indien mogelijk wordt dan ook volgens deze breed geaccepteerde onderzoeksmethode(s) geïnventariseerd. Hieronder wordt per soort of soortgroep de onderzoeksmethode(s) weergegeven.

2.1 VLEERMUIZEN

Het onderzoek is uitgevoerd conform het protocol (versie 2013) voor het inventariseren van vleermuizen (afgekort "vleermuizenprotocol") dat is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ, in overleg met de Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. In het vleermuizenprotocol worden verschillende onderzoeksperiodes onderscheiden naar de verschillende functies (zie bijlage 2) dat een gebied kan hebben voor vleermuizen. Deze onderzoeksperiodes kennen optimale en suboptimale periodes. Binnen het plangebied is in de optimale periode onderzoek uitgevoerd naar vaste vliegroutes van vleermuizen.

Het onderzoek naar vleermuizen vindt plaats met behulp van een batdetector (een apparaat dat ultrasonische vleermuisgeluiden omzet in voor het menselijk oor hoorbare geluiden). Met meerdere personen (uitgerust met een Petterson D100 en Petterson D240x) is op 21 mei en 25 juni 2013 onderzoek gedaan naar vliegroutes. Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de avond (rond zonsondergang). Tijdens het onderzoek is gekken/geluisterd naar uitvliegers (woningen en bomen rondom het plangebied) en langs vliegende vleermuizen.

weersomstandigheden

Onderzoek naar vleermuizen is sterk gebonden aan weersomstandigheden, als het bijvoorbeeld hard waait of de temperatuur te laag is verlaten vleermuizen hun verblijfplaats niet. Hieronder staan de weersomstandigheden ten tijde van het onderzoek. Uiteraard is het onderzoek uitgevoerd met voor vleermuizen 'gunstig' of 'optimaal' weer. Het vleermuizenprotocol adviseert om bij verschillende weersomstandigheden onderzoek te doen (dus ook bij niet optimaal weer). Bij niet optimaal weer, maar wel 'gunstig' weer voor het uitvoeren van vleermuizenonderzoek, kan een plangebied een ander functie hebben voor vleermuizen dan bij optimale omstandigheden.

Datum	Soort onderzoek	Temperatuur	Windkracht	Onderzoeksomstandigheden
21 mei '13	avond	9 - 10 °C	1 - 2 (3) Bft	gunstig; afnemende temperatuur, motregen (later droog)
25 juni '13	avond	12 - 13 °C	0 - 1 Bft	optimaal

weersomstandigheden ten tijde van het onderzoek naar vleermuizen

2.2 JAARROND BESCHERMDE VOGELS

Het inventariseren van jaarrond beschermde vogels is gelijktijdig uitgevoerd met de andere onderzoeken; reptielen en vleermuizen. Het onderzoek is uitgevoerd op 19 mei, 21 mei, 31 mei en 25 juni 2013. In het voorjaar is geluisterd worden naar bals- en territoriumroep van uilen en roofvogels. Aangezien in het bos (grenzend aan het plangebied), naast roofvogels, alleen de ransuil wordt verwacht (bosuil is niet jaarrond beschermd) en deze ook goed te inventariseren is in de zomer (bedel geluiden jonge ransuilen), is slechts eenmaal in de avond geluisterd naar bals- en territoriumroep. In de zomer wordt het nest (of nesten) nagelopen en gecontroleerd op activiteit van vogels. Hierbij kan gedacht worden aan aanwezigheid van jongen, aan en af vliegende volwassen vogels, prooiresten op de grond en poepsporen over de nestrand.

2.3 REPTIELEN

Reptielen zijn koudbloedige dieren en maken in het voorjaar gebruik van de zon om op te warmen. In deze periode (half april/eind mei; conform de soortenstandaard van Dienst Regelingen, Min. van EZ) van het jaar liggen dieren vaak op de vegetatie om zich op te warmen. Ideaal is gematigd weer, met een afwisseling van bewolking en zonneschijn en een temperatuur van 17-22 °C. Vooral tijdens de paartijd, in het voorjaar, zijn reptielen zeer actief en wat 'roekelozier' dan anders. In de zomer, als de temperatuur voldoende hoog is, hoeven de dieren zich niet op te warmen en verblijven reptielen vaak tussen de vegetatie.

Reptielen zijn geïnventariseerd door actief te zoeken naar individuen en onder reeds aanwezige objecten te kijken. Kunstmatige objecten (schuilplaatsen), in de vorm van platen, zijn niet uitgelegd omdat het plangebied dagelijks druk belopen wordt door omwonende (honden uitlaten en spelende kinderen). De kans op verstoring of verlies van de platen is dan groot. Het onderzoek is uitgevoerd op 19 mei, 21 mei, 31 mei en 25 juni 2013, waarbij op 21 mei vooral gekeken is onder objecten die dienst konden doen als schuilplaatsen. Vanwege het koude voorjaar is in afwijking van de soortenstandaard ook na eind mei, op 25 juni, gekeken naar reptielen.

3 RESULTATEN

Het nader onderzoek aan de Tolhuislaan te Den Dolder heeft het onderstaande resultaat opgeleverd.

5

3.1 VLEERMUIZEN

Het nader onderzoek naar vaste vliegroutes van vleermuizen is uitgevoerd op twee avonden; beide in het kraamseizoen.

vaste vliegroutes

Binnen het plangebied zijn geen vliegroutes waargenomen.

foeragegedrag

Tijdens het onderzoek zijn twee vleermuissoorten waargenomen, namelijk gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*). De laatvlieger (2 exemplaren; 25 juni) is slechts eenmaal kortstondig foeragerend waargenomen boven het open terrein. Gewone dwergvleermuizen zijn meerdere malen, voornamelijk kortstondig, waargenomen in het plangebied en aangrenzende groene elementen. Waarschijnlijk maken maximaal 2 - 3 vleermuizen gelijktijdig gebruik van het plangebied en haar directe omgeving.

verblijfplaatsen

Binnen en direct grenzend het plangebied (bomen) zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen. Mogelijk verblijft in de woningen ten zuiden van het plangebied een gewone dwergvleermuis (zomerverblijfplaats). Kort na zonsondergang is op beide avonden (indicatie aanwezigheid verblijfplaats) namelijk een foeragerende vleermuis waargenomen in de tuinen van deze woningen.

3.2 JAARROND BESCHERMDE VOGELS

Binnen en direct grenzend aan het plangebied zijn geen actieve nesten van jaarrond beschermde vogels waargenomen.

3.3 REPTIELEN

Binnen het plangebied zijn geen reptielen waargenomen.

4 CONCLUSIE

Uit de resultaten van het nader onderzoek aan de Tolhuislaan te Den Dolder kunnen de onderstaande conclusies getrokken worden. Deze conclusies kunnen consequenties hebben voor de beoogde plannen binnen het plangebied. Eventuele vervolgstappen worden ook beschreven in de paragraaf consequenties.

4.1 BESCHERMDE SOORTEN

In het plangebied is nader onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen (vliegroutes), jaarrond beschermde vogels en reptielen. Daarnaast is tijdens het onderzoek ook gekeken naar overige (beschermde) soorten. Op basis van het onderzoek kan geconcludeerd worden dat de beoogde ontwikkelingen geen gevolgen hebben voor de onderzochte soorten. Essentiële functies (vaste rust- en verblijfplaatsen, vliegroutes) van deze soorten zijn in het plangebied niet aangetroffen. Ook zijn tijdens het nader onderzoek geen andere beschermde soorten waargenomen.

4.1.1 vleermuizen

foerageergedrag

Het plangebied heeft wel een beperkte functie als foerageergebied. Gezien het groene karakter van de omgeving wordt, bij het (tijdelijk) wegvallen van deze functie, niet verwacht dat de gunstige instandhouding van vleermuizen op lokaal niveau negatieve effecten ondervinden.

4.2 CONSEQUENTIES

Een tweetal algemene voorwaarden is vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen (soortafhankelijk; alle actieve broedplaatsen zijn beschermd) van vogels mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. Werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.
- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in voorjaar, zomer en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren.

BIJLAGE 1: LITERATUURLIJST

Burgt, H.H.J. van der, Quick scan flora en fauna Tolhuislaan te Den Dolder. *ECOquicks-can*, ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap, Arnhem, 2013.

BIJLAGE 2: GEBIEDSFUNCTIES VOOR VLEERMUIZEN

verblijfplaatsen

Alle typen verblijfplaatsen zijn beschermd.

- **Zomerverblijfplaats:**
Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is.
- **Kraamverblijfplaats:**
Een verblijfplaats van een kraamgroep met vrouwtjes met jongen.
- **Paarverblijfplaats:**
Een verblijfplaats of de omgeving daarvan, waar meerdere vleermuizen overdag verblijven en paren. Afhankelijk van de soort. Te herkennen aan zwermgedrag of baltsroepen.
- **Winterverblijfplaats:**
Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hibernation) gaan.

overige elementen

Indien aantasting van de onderstaande elementen het functioneren van een verblijfplaats aantast is bescherming aan de orde.

- **Vliegroute:**
Een vaste route van een vleermuis of een groep van vleermuizen vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied en visa versa.
- **Migratieroute:**
Een vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa.
- **Foerageergebied:**
Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert.